

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

עחדל"פ 40779-02-21 בללתי נ' עופרי ואח'

לפני כבוד סגן הנשיא עמית יריב

המערער: אביעד בללתי, עו"ד

נגד

המשיבים: 1. לימור עופרי - פורמלית
2. היועץ המשפטי לממשלה

פסק דין

1. האם ניתן לחייב בעל תפקיד שמונה על-ידי רשם חדלות פירעון בהוצאה לפועל למלא את תפקידו, גם כאשר אין מקור כספי לתשלום שכרו? זו השאלה העומדת על הפרק בהליך שלפניי.

2. לפניי ערעור על החלטת רשמת ההוצאה לפועל (כב' הרשמת נעמה טלמן-בולטין) מיום 3.1.2021 בתיק הוצאה לפועל שמספרו 804257-11-20, ואשר בו דחתה את בקשתו של המערער להשתחרר מתפקידו כנאמן בהליכי חדלות פירעון של המשיבה 1 (להלן: "החייבת").

רקע עובדתי והחלטת כב' הרשמת

3. המערער, עו"ד אביעד בללתי, הוא עורך דין הנמנה על מאגר עורכי הדין אשר ממנו נבחרים מנהלים מיוחדים ונאמנים המטפלים בהליכי חדלות פירעון (לפנים: הליכי פשיטת רגל) מכוח הדין.

4. ביום 23.11.2020 עתרה החייבת למתן צו פתיחת הליכים בעניינה בגין חובות מוצהרים בסך 82,328 ₪ לתשעה נושים. ביום 29.12.2020 נעתרה כב' הרשמת לבקשה, הוציאה צו לפתיחת הליכים ומינתה את המערער כנאמן ליישום הליכי חדלות הפירעון.

לאור מצבה הרפואי של החייבת, והעובדה שלפיה היא מתקיימת מקצבאות בלבד, לא נקבע לחייבת צו תשלומים עתי, וזאת בהתאם להלכה שנקבעה ברע"א 6353/19 לשצ'נקו נ' הכונס הרשמי (להלן: "עניין לשצ'נקו"). המערער טוען, כי מן המסמכים בתיק, ובהתאם לטענות החייבת, אין לחייבת נכסים כלל, ובתיק לא צפויים תקבולים – כך שאין בניהולו של תיק כל תועלת לנושי החייבת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

עחדל"פ 40779-02-21 בללתי נ' עופרי ואח'

5. משהוברר למערער כי בתיק לא צפויים תקבולים, קרי – כי לא יהיה מקור לתשלום שכר טרחתו, הוא הגיש בקשה לכב' הרשמת לשחררו מתפקידו. הבקשה נדחתה בהחלטת כב' הרשמת מיום 3.1.2021. החלטת כב' הרשמת קצרה, וכוללת את ההיבטים הבאים:

א. כאשר הגיש המערער את מועמדותו להיכלל במאגר שממנו נבחרים מנהלים מיוחדים ונאמנים, לא הייתה כל התחייבות לשכר טרחה בכל תיק ותיק;

ב. יש לקוות כי נושא שכר טרחתם של נאמנים ב"תיקי אפס" (תיקים שבהם אין צפי לתקבולים, ועל כן – אין צפי למקור לתשלום שכרו של הנאמן) יוסדר בעתיד, אולם בשלב זה – אין מקור לתשלומם;

ג. במקרה שבו יוברר כי אכן אין לחייבת נכסים, "ואין אף יכולת לגבות דמי מזונות, על אף שאלו נפסקו", ניתן יהיה לצמצם את היקף העבודה הנדרשת מן המערער ולהקטין את המשאבים שהוא נדרש להשקיע – "לדבות בקשה למתן פטור לחייבת בהגשת דו"חות, בקשה לפטור אותו מבירור תביעות החוב וכיוצ"ב".

6. המערער אינו משלים עם החלטת כב' הרשמת, שמשמעותה המעשית – חיובו לבצע תפקיד ללא צפי לגביית שכר טרחה. לטענתו, הליך האיתור (או "המכרז" כלשון ההחלטה) התייחס להליכי פשיטת רגל בבתי המשפט המחוזיים, ולא להליכי חדלות פירעון במסגרת לשכת ההוצאה לפועל, ועל כן, לשיטתו:

"ממילא אין כל מקור חוקי המאפשר את חיובו של המערער, ככל בעל תפקיד אחר, לנהל הליכי חדלות פירעון בתיקי 'אפס' (תיק ללא צו תשלומים וללא שכר טרחה בצדו)". (סעיף 19 להודעת הערער).

7. המערער מפנה להבדל בין הליכי חדלות פירעון המתנהלים לפני הממונה על חדלות פירעון ובין הליכים המתנהלים בלשכת ההוצאה לפועל, וטוען כי בהליכים המתנהלים לפני הרשם זכאי בעל תפקיד ל"שכר ביניים" ולא ברור מדוע אין זכאות דומה בהליכי חדלות פירעון בהוצאה לפועל.

המערער מציין, כי ב"תיקי אפס", נמנע הממונה ממינוי בעל תפקיד חיצוני, ותחת מינוי כזה מנהל את ההליכים באמצעות עורך דין מטעמו.

8. המערער ביקש לצרף את הממונה על הליכי חדלות פירעון ואת לשכת עורכי הדין כצד להליך. בקשות אלה נדחו, תוך שקבעתי שהמערער יהיה רשאי לפנות ללשכת עורכי הדין ולהציע לה להגיש בקשה להצטרף להליך, בין במעמד של "ידיד בית המשפט" ובין בכל מעמד אחר, וכן הוריתי ליועץ המשפטי לממשלה להודיע אם בכוונתו להתייצב להליך, מכוח הוראות פקודת סדרי הדין (ההתייצבות היועץ המשפטי לממשלה) [נוסח חדש].

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

עחדל"פ 40779-02-21 בללתי נ' עופרי ואח'

9. ביום 14.7.2021 הודיע היועץ המשפטי לממשלה, כי הוא מתייצב להליך, וביום 15.7.2021 הוגשה עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה.

10. עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, בתמצית, מתייחסת לשני היבטים עקרוניים:

א. לעמדת היועמ"ש, הסמכות הקבועה בסעיף 205 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח – 2018 (להלן: "חוק חדל"פ") היא סמכות שבשיקול דעת, התלויה בנסיבותיו של התיק הקונקרטי, ומכאן שלא ניתן לקבוע כלל גורף שלפיו אין למנות נאמן בכל מקרה שבו אין צפי לתקבולים בתיק;

ב. לעמדת היועמ"ש, לא ניתן לומר שנאמנים נאלצים לעבוד ללא תמורה, שכן מנגנון המינוי מבטיח, ולכל הפחות יוצר בפועל, "סבסוד צולב", קרי – נאמן ממונה לתפקיד ב"תיקי אפס" במקביל למינויו בתיקים שבהם צפוי שכר טרחה, כך שה"הפסד" מתקזז מול רווח בסיכומם של דברים.

היועמ"ש עמד על כך שהעברת נטל ניהול הליכי חדלות הפירעון בכל תיקי האפס אל רשמי חדלות הפירעון תיצור עומס בלתי סביר ובלתי אפשרי על כתפי רשמי ההוצאה לפועל, ותפגע בשירות שניתן לציבור כולו.

11. המערער הגיש, ברשות, תשובה לעמדת היועמ"ש, ובה העלה את הטענות הבאות:

א. רשימת המועמדים נבנתה על בסיס הדין שקדם לחוק חדל"פ, ועל כן עורכי הדין הרשומים בה לא יכלו לצפות – ולא צריכים היו לצפות – כי יידרשו לעבוד ללא תשלום;

ב. טענת הסבסוד הצולב אינה יכולה לעמוד לנוכח "שינוי כללי המשחק" עם תיקון דיני חדלות הפירעון וחקיקת חוק חדל"פ.

ג. המערער שב והציג את הפרקטיקה הנוהגת בתיקי חדלות פירעון המתנהלים לפני הממונה.

12. בעקבות העיון בעמדות שהוגשו, נקבע דיון לפניי, ובו התבקשו הצדדים להציג נתונים קונקרטיים בדבר מספרם של "תיקי האפס" – המערער התבקש להציג את חלקם של "תיקי אפס" בתיקים שקיבל במסגרת הכללתו במאגר; היועמ"ש התבקש להציג את חלקם של "תיקי אפס" במערכת כולה, וכן התבקש להסביר כיצד ניתן לעקוב אחר מימושו של עקרון ה"סבסוד הצולב" בפועל. דיון שבו נמסרו פרטים אלה התקיים לפניי ביום 26.10.2021. כעת, הגיעה העת להכרעה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

עחדל"פ 40779-02-21 בללתי נ' עופרי ואח'

דיון והכרעה

13. לאחר העיון במסמכים שבתיק ושמיעת טיעוני הצדדים על פה, נחה דעתי כי יש לדחות את הערעור. להלן טעמיי לכך.

14. הערעור דנן מעלה, למעשה, שתי סוגיות: הסוגיה העקרונית והסוגיה הפרטנית. הסוגיה העקרונית נוגעת לשאלה אם קיים הסדר משפטי המחייב את המערער להמשיך במילוי תפקידו חרף העובדה שלא מובטח לו שכר טרחה בגינו; הסוגיה הפרטנית נוגעת לשאלה אם החלטת כב' הרשמת שלא לשחרר את המערער מתפקידו מוצדקת. אדון בשתי הסוגיות הללו לפי הסדר.

הסוגיה העקרונית

15. אף שעסקינן בערעור חדלות פירעון, המטריה שבה עסקינן – היא מטריה הלקוחה רובה ככולה מדיני החוזים, ועניינה – רישומו של המערער במאגר בעלי התפקיד והתנאים שהוצגו לו לשם כך.

16. נבחן אפוא את התנאים שפורסמו במסגרת "הזמנה להגשת מועמדות למאגר בעלי תפקיד לטיפול בהליכי פשיטת רגל" שפורסמה ביום 16.8.2016 (נספח ב' לעמדת היועמ"ש) (להלן: "תנאי ההתקשרות"). בפרק א' לתנאי ההתקשרות נקבעו, בין היתר, ההוראות הבאות:

בסעיף 8 לתנאי ההתקשרות נקבע:

"בהגשת המועמדות מאשר המועמד כי ידוע לו כי במקרים בהם לא יצטברו כלל כספים במסגרת ניהול הליך פשיטת הרגל, לא יהיה מקור לתשלום הוצאותיו ושכר טרחתו של המנהל המיוחד ואין בעצם מינויו לתפקיד על ידי הכונס הרשמי משום מחויבות מטעם הכונס הרשמי לתשלום שכרו ממקורות אחרים"

ובסעיף 5 לתנאי ההתקשרות נקבע:

"מובהר כי הכונס הרשמי יהיה רשאי, על פי שיקול דעתו, להציע את מינויים של הנמנים על מאגר המנהלים המיוחדים, כבעלי תפקיד לשם הכרעה בתביעות חוב של עובדים גם במסגרת הליכי פירוק, וכן לשמש כבעל תפקיד בהליכים נוספים, דוגמת הליך לפי סעיף 10א' לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"פ – 1980" (ההדגשה הוספה – ע"י)

בפרק ב' לתנאי ההתקשרות, בסעיף 6.2, נקבע כי:

"המנהל המיוחד יתחייב לקבל לטיפולו, כמנהל מיוחד, כל הליך פשיטת רגל שבו יתמנה על ידי הכונס הרשמי או בהתאם להחלטת בית המשפט ולטפל בו, כבעל תפקיד – מנהל מיוחד או נאמן, ממועד מינויו ועד לסיום הליך פשיטת הרגל ושחרורו מהתפקיד, ובנסיבות מסוימות אף לאחר מכן, במידה ויידרש"

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

עחדל"פ 40779-02-21 בללתי נ' עופרי ואח'

17. טענתו של המערער שלפיה "אין כל מקור חוקי" לחיובו לשמש בתפקידו בתיק זה – או בכל "תיק אפס" – מתעלמת, אפוא, מן העובדה שהוא התקשר, מרצונו ולבקשתו, בהסכם מחייב, שתנאיו פורטו בתנאי ההתקשרות.

כאשר הגיש המערער את מועמדותו לתפקיד, התחייב, במסגרת סעיף 6.2 לפרק ב' בתנאי ההתקשרות, לקבל כל מינוי שיימסר לו במסגרת המאגר; אישר כי הוא מודע לכך שלא בכל מינוי יוכל לגבות שכר טרחה (סעיף 8 לפרק א' לתנאי ההתקשרות); וידע כי הוא עשוי להתמנות לבעל תפקיד בהליכים נוספים, פרט להליכי פשיטת רגל (סעיף 5 לפרק א' לתנאי ההתקשרות).

מכאן שהתשתית החוקית המסדירה את מינויו של המערער במסגרת הליכים בתיקי ההוצאה לפועל היא זו הקבועה בפרק א' סעיף 5 לתנאי ההתקשרות, ובעיקר התיבה "הליכים אחרים" המופיעה שם; ההתחייבות למלא כל תפקיד שיימסר לידיו מבלי יכולת לסרב מעוגנת בפרק ב' סעיף 6.2 לתנאי ההתקשרות, והעובדה שאפשר שבתיקים מסוימים יידרש לעבוד ללא שכר טרחה – מעוגנת בפרק א' סעיף 8 לתנאי ההתקשרות.

ההסדרים החוזיים האמורים הם, אפוא, "הבסיס החוקי" לדרישה מן המערער להמשיך ולמלא את תפקידו, גם מקום שבו אין הוא צפוי לקבל שכר.

18. המערער טוען, כי כאשר פורסמו תנאי ההתקשרות, היה המצב המשפטי שונה, שכן חוק חדל"פ טרם בא לעולם, ועל כן – כאשר הגיש מועמדותו להיכלל במאגר, לא יכול היה לדעת כי ימונה כבעל תפקיד בתיקים במסגרת לשכת ההוצאה לפועל, שם ממילא היקף החובות נמוך יותר, ובהתאם – היקף שכר הטרחה מצומצם יותר.

טענה זו אינה משוללת בסיס: מדברים שנאמרו במסגרת הדיון שהתקיים לפניי אני למד, כי בימים אלה מתקיימים ההליכים לבנייתו של מאגר בעלי תפקידים בהתאם לחוק חדל"פ, וכי עד לאותו מועד – מוארך תוקפו של המאגר הקיים (וראו לעניין זה פרק א' סעיף 1 לתנאי ההתקשרות).

אם "נתרגם" את הטענה למונחים המוכרים מתחום דיני החוזים, המערער טוען כאן למעין טעות, הנובעת משינוי המצב המשפטי במהלך חיי החוזה (סעיף 14 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג – 1973). ניתן אולי לראות בטענתו גם טענה המתקרבת לטענת "סיכול" (סעיף 18 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א – 1971).

19. אלא שאם זו הטענה שבפי המערער, הסעד שניתן לתת לו אינו ביטול מינויו בתיק זה – אלא ביטול הכללתו במאגר בעלי התפקידים. כאמור, המאגר הוא אחד – ומתוכו נבחרים בעלי תפקידים לכל סוגי ההליכים העוסקים בחדלות פירעון. אין מדובר בעובדה מקרית: הליכי חדלות פירעון נבדלים זה מזה בהיקפם ובמידת הכדאיות הכלכלית בניהולם. לצד "תיקי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

עחדל"פ 40779-02-21 בללתי נ' עופרי ואח'

אפס" ניתן למצוא תיקים שבהם נכסים רבים, קרי – שכר טרחה מכובד. ברי כי אילו יכלו בעלי התפקידים לבחור באילו הליכים להתמנות ובאילו לא – היו רובם מעדיפים להשתחרר מתפקידם בכל תיק שאינו מבטיח שכר טרחה משמעותי. זאת לא ניתן לאפשר.

המנגנון שנקבע – מאגר אחוד, שהרשומים בו מחויבים לקבל על עצמם כל מינוי – משתמש בעיקרון של "סבסוד צולב" ושל "חוק המספרים הגדולים": גם אם תיק פלוני הוא הפסדי לבעל התפקיד, הרי במהלך תקופת ההכללה במאגר, פעילותו של בעל התפקיד תהיה רווחית.

20. כאמור, אני מוכן לקבל את הטענה כי כאשר החליט המערער להציע את מועמדותו למאגר, הוא לא לקח בחשבון את האפשרות שיידרש למלא תפקיד בתיקים בהיקף מצומצם בהוצאה לפועל. אבל קבלת טענה זו משמיעה סעד אחד ויחיד: גריעתו של המערער מן המאגר כליל, כך שלא יקבל עוד מינויים כלל: לא ב"תיקי אפס", אך גם לא בתיקים בעלי משקל ניכר.

21. קבלת עמדתו של המערער, שלפיה הוא יוכל להישאר במאגר, אך יוכל לבחור לא לקבל לטיפולו תיקים שאינם רווחיים – סותרת את העיקרון הבסיסי שמאחורי עצם קיומו של המאגר ושל תנאי ההתקשרות, תנאים שהמערער היה מודע להם טרם ההתקשרות החוזית, ובעצם הגשת המועמדות – הסכים לקבל אותם על עצמו.

22. נמצאנו למדים, כי חרף טענותיו הכלליות של המערער, קיים מקור נורמטיבי לחיובו למלא את התפקיד שאליו נבחר גם בהעדר שכר טרחה – זהו ההסדר החוזי שאליו התחייב כאשר ביקש להימנות על מאגר המנהלים המיוחדים.

23. בשולי הדברים אציין, כי מן הנתונים שהוצגו לפניי, גם בידי המערער עצמו, עולה כי הטענה ל"סבסוד צולב" אינה משוללת יסוד: מן הנתונים שהציג המערער עצמו עולה, כי הוא מונה כבעל תפקיד ב-468 הליכים בבתי המשפט, לפני הממונה ובלשכת ההוצאה לפועל. מתוך הליכים אלה, 437 הם הליכי חדל"פ שבהם נקבע צו תשלומים או שקיימים נכסים, קרי – קיים מקור לגביית שכר טרחת בעל התפקיד. ב-15 תיקים מונה המערער לבדיקת תביעת חוב בודדת, כנגד תשלום של 500 ₪ בתוספת מע"מ ו-16 הם הליכים המתנהלים בלשכת ההוצאה לפועל. מתוך כל ההליכים הללו, כאמור – 468 במספר – רק בתיק אחד ויחיד נדרש המערער לעבוד מבלי שיקבל שכר טרחה. כלומר – אם נבחן את הכללתו של המערער במאגר כיחידת הבדיקה, הרי הכללה זו חייבה אותו לעבוד ללא שכר ב-0.2% (2 פרומיל) מן התיקים שבהם מונה. גם אם נבחן כיחידה המלאה רק את התיקים שבהם מונה המערער בהוצאה לפועל, עדיין נגלה כי רק ב-6.25% מתיקי חדלות הפירעון שבהם מונה בלשכת ההוצאה לפועל נדרש המערער לעבוד מבלי שיהיה, בשלב זה, מקור כספי לתשלום שכר טרחתו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

עחדל"פ 40779-02-21 בללתי נ' עופרי ואח'

דומה כי מדובר בסיכון עסקי שאינו חורג מן המקובל ומן הסביר, ודאי לא מדובר במצב שבו עורך דין נדרש לעבוד ללא כל צפי לפיצוי בגין עבודתו בחלק ניכר מן ההתקשרות החוזית.

24. על כן בהיבט העקרוני – הן בבחינה משפטית של העניין בראי דיני החוזים, הן בבחינת המצב הפרקטי – דומה כי אין בסיס לטענותיו של המערער, ויש לדחות.

הסוגיה הפרטנית

25. כאמור, לא שוכנעתי כי יש פסול בהסדר הנוהג, שלפיו ממונים בעלי תפקיד בהליכי חדלות פירעון בלשכת ההוצאה לפועל ב"תיקי אפס". יש לבחון כעת את ההחלטה הקונקרטית שבה הפעילה כב' הרשמת את סמכותה הקבועה בסעיף 205 לחוק חדל"פ, ולבחון אם יש מקום להתערב בה לגופה. גם בעניין זה – אני סבור כי יש לדחות את עמדת המערער.

26. המערער טוען, כי מבדיקת המסמכים בתיק עולה, כי לחייבת אין כל הכנסות או נכסים, פרט לקצבאות שאינן ניתנות למימוש. אלא שמהחלטת כב' הרשמת עולה, כי קיים מקור כספי נוסף, אשר המערער לא התייחס אליו, והוא חוב דמי מזונות שנפסק לטובת החייבת. רוצה לומר: גם בהליך דנן, לא ניתן לשלול את האפשרות שפעולה יעילה ומקצועית של המערער תוכל להגדיל את מסת הנכסים, כך שניתן יהיה לעשות בה שימוש לפירעון חובות החייבת. די בכך כדי לדחות את טענת המערער להיעדר הצדקה להמשך פעולתו של בעל תפקיד.

27. עוד יוער, כי כב' הרשמת הבהירה, שככל שיוברר, במהלך חיי התיק, כי אין נכסים או מקורות כספיים נוסף לאלה שהוצגו בשלב זה, תהיה מוכנה לשקול הקלה בעומד העבודה על הנאמן, על דרך של צמצום חובות הדיווח והבדיקה, כדי להקטין את התשומות שהנאמן (הוא המערער) יידרש להשקיע בהליך. גם בכך יש כדי להראות, שכב' הרשמת ערה לצורך להבטיח כי המערער לא יידרש להשקיע משאבים לשווא.

28. משכך, אני סבור שכב' הרשמת הפעילה את שיקול הדעת המסור לה מפורשות בחוק, קיבלה החלטה המאזנת בין הצורך במינוי נאמן לשם ניהול יעיל ותקין של הליך חדלות הפירעון ובין הצורך לחסוך עבודת חינם מהמערער, ולא מצאתי כל פגם באיזון שערכה כב' הרשמת או בתוצאות האיזון האמור.

29. המערער התייחס לאפשרות הקבוע בחוק חדל"פ, שלפיה רשם ההוצאה לפועל שהוגדר כרשם חדלות פירעון יוכל לבצע בעצמו את התפקיד שיוחד לממונה בהליכים המתנהלים לפני הממונה. אלא שבעוד הממונה הוא גוף מינהלי, שיש לו צוות עובדים, ועל כן – יש ביכולתו להקצות משאבים לביצוע תפקידים אלה, רשם ההוצאה לפועל הוא גורם מעין

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

עחדל"פ 21-02-40779 בללתי נ' עופרי ואח'

שיפוטי, אשר אין תחתיו צוות שיוכל לבצע את ההיבטים הטכניים של עבודת הנאמן. כך, לדוגמה, אם יתברר כי קיים נכס מקרקעין שחייב פלוני הסתיר – מי יטפל ברישום הערות על הנכס? מי יפנה ללשכת רישום המקרקעין ומי יציב שלטים על גבי הנכס למכירתו? לרשם ההוצאה לפועל אין "גב אדמיניסטרטיבי" המאפשר לו למלא את התפקיד במקרים שבהם קיימים נכסים.

סיכום

30. הפועל היוצא הוא, שדין הערעור להידחות במלואו – הן בהיבט העקרוני, הן בהיבט התיק הקונקרטי: המערער בחר להיכלל במאגר תוך שידע שהכללתו במאגר משמיעה התחייבות שלו לקבל על עצמו כל מינוי שיוטל עליו, לרבות כאלה ששכרם אינו בצד; הכללתו של המערער במאגר היטיבה עמו, כאשר רק בשיעור זניח מן התיקים הוא נדרש לעבוד ללא שכר; וכב' הרשמת הבהירה בהחלטתה, כי תהיה מוכנה לשקול הפחתת היקף העבודה הנדרש מן המערער, ככל שיתברר שאכן אין צפי לתקבולים נוספים.

הערעור נדחה אפוא.

31. המערער יישא בהוצאות היועץ המשפטי לממשלה בסך 3,000 ₪, אשר יישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד לתשלום המלא בפועל.

ניתן היום, כ"א חשוון תשפ"ב, 27 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.

 עמית יריב